

MAGYAR
JAZZMŰVÉSZEK
FÓRUMA

A magyar jazz helyzete és fejlesztési irányai

Stratégiai dokumentum

2026

A jelen dokumentum a **Magyar Jazzművészek Fóruma** alapításakor megfogalmazott program, amely egyúttal a kezdeményezés létrejöttét indokló szakmai elképzelések, elemzések és célkitűzések írott összefoglalása. Célja, hogy áttekintést adjon a magyar jazzélet jelenlegi helyzetéről, rámutasson annak intézményi és finanszírozási problémáira, valamint megfogalmazza azokat a szakmai és kulturális célokat, amelyek a műfaj méltóbb hazai elismerését és hosszú távú megerősítését szolgálhatják.

A dokumentum hiánypótló abban az értelemben, hogy ilyen átfogó, a jazz alkotói és előadói által megfogalmazott szakmai anyag Magyarországon mindeddig nem született. A magyar jazzművészek nem csupán a szűken vett jazzélet meghatározó szereplői, hanem a teljes magyar kulturális szféra aktív és kreatív közreműködői is. A jazz nyitott, befogadó és improvizatív szemlélete természetesen módon kapcsolja össze a műfaj képviselőit a kultúra számos más területével: a színházi produkcióktól és a kortárs klasszikus zenétől kezdve a filmzenén, a zeneterápián és az oktatáson át egészen a populáris zenéig. A jelen dokumentum ezért nem kizárólag egy műfaj belső ügyeiről szól, hanem egy olyan alkotói közeg megszólalása, amely a magyar kulturális élet egészének formálásában is meghatározó szerepet játszik. Mindemellett a jazz egyedülálló kollektív szemlélete és az improvizáció terén felhalmozott tudása olyan kompetenciákat hordoz, amelyek a művészeti szférán túl a verseny- és közszférában, a demokratikus közéletben, az oktatásban, a terápiában és a civil társadalom különböző területein is eredményesen alkalmazhatók. A jazz így nem pusztán magas művészeti teljesítmény, hanem a társadalmi együttműködés élő modellje, amelyből a művészetén túl is tanulhatunk.

A jelen program megfogalmazói a magyar professzionális muzsikusok azon köre, akik jazzt vagy improvizatív zenét játszanak, függetlenül annak irányzataitól és alfajaitól. A

kezdeményezés ugyanakkor nem kívánja képviselni mindazokat a szervezeteket és szereplőket, akik nem hangszeres zenészként vagy zeneszerzőként, hanem más módokon járulnak hozzá a magyar jazzélet működéséhez – például újságíróként, klubvezetőként, kritikusként vagy szervezőként. A jelen írás célja, hogy a jazz műfaját gyakorló magyar előadó- és alkotóművészek helyzete a hazai kulturális rendszerben új megvilágításba kerüljön és a műfaj a magyar zenei kultúra szerves részeként, annak más területeivel arányos elismerésben és támogatásban részesüljön.

A nemzetközi gyakorlat azt mutatja, hogy a jazz a 21. századra a zenei kultúra egyik meghatározó, intézményesen is megerősített művészeti formájává vált. Az európai országok – köztük pl. Ausztria, Franciaország, Németország, Norvégia, Dánia és Svájc – kulturális rendszerében a jazz önálló intézményi struktúrával és dedikált állami finanszírozással rendelkezik, a zeneművészet egyenrangú területként van jelen. Ez a megközelítés ma már széles körben elfogadott európai norma.

A műfaj változása alapvetően újraértelmezte a jazz korábbi megítélését. Napjainkban már nem csak történeti és földrajzi gyökerekhez kötött zenei stílusként, hanem a kreatív zenei gondolkodásra, a befogadásra, az integrációra, az innovációra, az improvizációra és az egyéni kifejezésre épülő, nyitott művészeti formaként értelmezzük. A modern zeneoktatásban egyre nagyobb hangsúlyt kapnak azok a módszerek, amelyek a hallás utáni feldolgozást, az azonnali zenei reakcióképességet és a kreatív döntéshozatalt fejlesztik – ezek pedig a jazz gyakorlatának alapvető elemei.

Ennek megfelelően a jazz a vezető európai felsőoktatási intézményekben – például a *Sibelius Academy* (Finnország), a *Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse de Paris* (Franciaország) vagy a *Universität für Musik und darstellende Kunst Graz* (Ausztria) képzési rendszereiben – teljes értékű, önálló művészeti képzésként van jelen. Ez a modell mára világszerte meghatározóvá vált, így a jazz megítélése nem történeti kategóriák, hanem jelenkori művészeti és pedagógiai jelentősége alapján indokolt.

Magyarországon a jazzművészet nemzetközi összehasonlításban is jelentős művészi teljesítményt képvisel. A magyar muzikusok évtizedek óta meghatározó szereplői az európai és tengerentúli zenei életnek, miközben a hazai jazzkultúra intézményi, gazdasági és társadalmi elismertsége nem tükrözi valódi művészeti súlyát.

A jelenlegi finanszírozási rendszer szerkezete és működése alapvető esélyegyenlőségi problémákat is felvet. A magyar zenei élet szereplői között a támogatási struktúra sok esetben műfaji besorolás alapján tesz különbséget, amely a jazz területén dolgozó előadó- és alkotóművészek számára aránytalanul korlátozott lehetőségeket eredményez. Ez a gyakorlat

nem felel meg a kortárs európai kulturális szemléletnek, amely a különböző művészeti ágakat egyenrangú értéként kezeli. A magyar kulturális rendszer hosszú távú hitelessége és fejlődése érdekében elengedhetetlen olyan finanszírozási modell kialakítása, amely műfaji megkülönböztetés nélkül, azonos szakmai elvek mentén biztosít hozzáférést a támogatásokhoz.

A jelen állásfoglalás célja, hogy rámutasson a jazzben rejlő kulturális és szakmai értékekre, valamint olyan szempontokat fogalmazzon meg, amelyek elősegíthetik a műfaj szerepének további erősítését és méltó elismerését a magyar kulturális struktúrában.

A **Magyar Jazzművészek Fóruma** nyitott szakmai közösség: a szervezethez bárki csatlakozhat, aki magát jazzt vagy improvizatív zenét játszó művésznek tartja, és a fenti célokat a magáénak érzi.

Alapító tagjai: **Ajtai Péter** – PhD, nagybőgőművész és esztéta. A Bartók Béla Konzervatórium tanára; **Ávéd János** – szaxofonművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem docense; **Bacsó Kristóf** – Artisjus-, Orszáczky díjas szaxofonművész, zeneszerző, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Jazz Tanszékének vezetője és docense; **Cseke Gábor** – eMeRTon-, Artisjus-, és Fonogram-díjas zongoraművész, zeneszerző, A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem oktatója; **Lukács Miklós** – Liszt Ferenc-, Erkel Ferenc-, Prima-díjas cimbalomművész, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja; **Fekete-Kovács Kornél** – Liszt Ferenc-, Orszáczky-, eMeRTon-, Artisjus-, Petőfi-, Bartók-díjas trombitaművész, zeneszerző, a Modern Art Orchestra alapítója és vezetője; **Fenyvesi Márton** – Junior Prima- és Artisjus-díjas gitárművész, hangmérnök; **Gyányi Marcell** – Fonogram-díjas nagybőgőművész, zeneszerző, a Morotva Records vezetője; **Dr. Gyémánt Bálint DLA** – gitárművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Póka Egon Művészeti Akadémia adjunktusa; **Harcza Veronika** – Fonogram-díjas jazzénekes, zeneszerző, nemzetközileg is elismert improvizatív előadóművész, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a brüsszeli Királyi Konzervatórium diplomása; **Dr. Hárs Viktor** – Artisjus-, Fonogram-díjas zeneszerző, nagybőgőművész, a selmecebányai Ján Albrecht Zeneakadémia tanára; **Dr. Szabó Dániel** – Gonda János-, ASCAP Zeneszerzői-, Párizsi Nagydíjas zongoraművész-zeneszerző, a Martial Solal International Piano Contest, Montreux-i Solo Piano Competition első helyezettje, a Liszt Ferenc Zeneakadémia Jazz Tanszékének és a linzi Anton Bruckner Universitát Jazz Tanszékének tanára; **Szalóky Béla** – eMeRTon- és Artisjus-díjas harsonaművész, karmester, a Magyar Rendőrség Zenekarának vezetője; **Oláh Krisztián** – Szakcsi Lakatos Béla-, Junior Prima-, Artisjus-díjas zongoraművész zeneszerző, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem oktatója.

1. Jazzművészet mint kulturális érték

A magyar jazz a hazai klasszikus- és népzenei hagyomány, valamint a magyar könnyűzene mellett kulturális örökségünk szerves része: olyan magas szintű előadóművészeti forma, amely hozzájárul hazánk európai kulturális integrációjához.

A jazz olyan alkotó tevékenység, amelynek gyakorlatát és kulturális megítélését nem csupán piaci szempontok motiválják. A művészi igényű zenemű megszületése autonóm alkotói folyamat. A művészi zenemű hitelességének elsődleges mércéje azon szakmai minőség, amelyet a tradíció és az innováció szabad egyensúlyának egyetemes művészettörténeti kontextusában kell értelmeznünk.

A jazz, mint művészi zene a magyar klasszikus zene és népzene mellett olyan maradandó kulturális értékeket állít elő, melyeknek művészi minősége kizárólag a mindenkori piaci igényeken és zeneipari tendenciákon túl ítélhető meg.

Az állami kultúrpolitikának a jazzt olyan mértékben kell támogatnia, amekkora a műfaj valós hatása és jelentősége.

1.1. A magyar jazz jelenlegi helyzete a kulturális intézményrendszerben

- A magyar jazz jelenleg nem rendelkezik önálló kulturális státusszal: a magyar intézményrendszerben a jazz szakma, mint érvényes szakpolitikai tényező nem létezik. A magyar jazzt is mélyen érintő kulturális-szakpolitikai irányelveket jelenleg könnyűzenei és a komolyzenei szakemberek határozzák meg.
- Ez az állapot nem tartja számon a magyar jazz sajátos művészeti, oktatási és kulturális karakterét, valamint azt a nemzetközi gyakorlatot sem, amely a műfajt önálló, magas művészeti értékű területként kezeli, így nem tükrözi a magyar zenekultúra teljességét.
- A kulturális intézményrendszer működésében alapvető esélyegyenlőségi problémák vetődnek fel a jazz és más zenei műfajok támogatási, intézményi és működési lehetőségeinek összehasonlításában. A jazz területén dolgozó művészek nem megfelelő arányban férnek hozzá azokhoz a strukturális, infrastrukturális és finanszírozási lehetőségekhez, amelyek más műfajok szereplői számára természetes módon rendelkezésre állnak.
- A jelenlegi intézményi és finanszírozási struktúra a jazzművészek számára nem biztosít kiszámítható és hosszú távon tervezhető életpályát. A műfaj szereplői bizonytalan piaci környezetben dolgoznak, korlátozott intézményi háttérrel és egyenetlen támogatási lehetőségekkel, ami jelentősen megnehezíti az alkotói és előadóművészi pálya fenntarthatóságát.
- Jellemző egy diszkriminatív gyakorlat a zeneoktatás területén is. Mindez szakmai- és pénzügyi döntésekben is manifesztálódik. Szemléletváltás szükséges, hogy a műfaj jelenléte és súlya arányban legyen az egyes képzési szinteken a magyar jazz nemzetközi szakmai jelentőségével. Egyensúlyban legyen a hallgatói igényekkel, ami nem csak a jazz fejlődését és kulturális integrációját korlátozza, hanem a magyar zeneoktatás színvonalát összességében határozza meg.

- Jelentős probléma a strukturált munkahelyteremtés állami támogatásának hiánya is. A műfajhoz nem kapcsolódik olyan intézményi és finanszírozási rendszer, amely képes lenne stabil szakmai műhelyeket fenntartani, és amely műhelyek hosszú távon kiszámítható foglalkoztatási lehetőségeket biztosítanának a jazz előadóművészek és zeneszerzők számára. Különösen érzékenyen érinti ez a közhasznú tevékenységet végző professzionális nagy zenekarokat, amelyek kulturális, oktatási és közösségi szerepükhöz képest tartósan alulfinanszírozott működési környezetben kénytelenek túlélni.

Képviselt céljaink, javaslataink:

- a jazz önálló művészeti státuszának elismerése
- a meglévő finanszírozási rendszerek újragondolása
- a támogatási rendszerek műfajok közötti konszolidációja
- zenész-státusz és munkahelyteremtés (az esélyegyenlőség mentén)

2. Gazdasági és finanszírozási rendszer

2.1. A jazz mint kulturális és gazdasági tevékenység

A magyar jazz — ahogy bármely más zenei műfaj — nem csupán kulturális, hanem gazdasági tevékenység is. A műfajhoz szervesen kapcsolódik a kiadói piac, az élőzenei szektor, a fesztivál- és koncertélet, a jogkezelés, valamint a nemzetközi kulturális export. Ennek a gazdasági dimenzióknak az elismerése alapvető feltétele annak, hogy a jazz fejlesztése ne kizárólag kulturális támogatási kérdésként jelenjen meg, hanem a kreatív ipar és a gazdasági növekedés potenciális területeként is.

2.2. A jelenlegi támogatási rendszer működése

- a jazz műfaj támogatásának 65-80%-a projekt- és eseményalapú
- a nagyzenekarok és szakmai szervezetek működési támogatásának aránya 15-25%
- az intézményesített, hosszú távú finanszírozás pedig csak szűk körben érhető el, ez 5-10%-ot tesz ki

Képviselt céljaink, javaslataink:

- **Normatív „művész státusz” támogatás (francia modell adaptálása)**
Olyan kiszámítható támogatási forma kialakítása, amely a professzionális jazzművészek számára folyamatos szakmai működést és tervezhető életpályát biztosít.
- **Művészi alkotómunka támogatása**
Megfelelő próbatermi, technikai és infrastrukturális háttér biztosítása – tekintettel arra, hogy a koncert csupán egy része az alkotófolyamatnak. Intézményi keretek között, regionálisan a helyi zeneoktatás szakmai tudására építve erősödik a jazz és az improvizatív zene helyi kulturális jelenléte is, közvetlen kapcsolatot teremtve a társadalom, az oktatás és az élő zenei gyakorlat között.
- **Szociális alapú támogatási rendszer a rászoruló művészeknek**
Szükséges olyan szociális és szakmai támogatási rendszer kialakítása, amely biztonsági háttérrel nyújt a nehéz élethelyzetbe került vagy kiszolgáltatott helyzetben dolgozó művészek számára.
- **Nyugdíj kiegészítő rendszer kidolgozása a rászoruló muzikusoknak**
Indokolt olyan nyugdíjkiegészítő és időskori támogatási rendszer kialakítása, amely figyelembe veszi a professzionális muzikusi életpálya sajátosságait. A jazz és az improvizatív zene területén dolgozó művészek jelentős része pályafutása során nem rendelkezik folyamatos, intézményes foglalkoztatással, ezért időskorukra gyakran kiszolgáltatott szociális helyzetbe kerülnek.
- **Jazzklubhálózat támogatása**
Az állandó élőzenei helyszínek és regionális jazzklubok működésének stabil finanszírozása, mint a koncertélet és a közönségépítés alapvető infrastruktúrája.
- **Projektalapú támogatások**
Koncertek, albumok, alkotói projektek mellett hosszútávú rezidenciaprogramok és együttműködések támogatása rugalmas pályázati rendszereken keresztül.
- **Külföldi turnék támogatása**
A nemzetközi jelenlétet és kulturális exportot segítő mobilitási és turnétámogatási programok létrehozása.
- **Nagyzenekarok működési finanszírozása**
A közhasznú tevékenységet végző professzionális jazz nagyzenekarok számára stabil, többéves működési támogatási rendszer kialakítása.

2.3. Adózási és gazdasági környezet

- A kulturális tevékenységekhez kapcsolódó kedvezményes áfa szabályozás hiánya hátrányosan érinti a jazzkoncertélet és a független kulturális szereplők fenntartható működését.
- Az előadóművészek számára jelenleg nem áll rendelkezésre olyan speciális adózási forma, amely figyelembe venné a művészeti pálya sajátos, és gyakran változó jövedelmi struktúráját.

Képviseelt céljaink, javaslataink:

- **A kulturális tevékenységekhez kapcsolódó kedvezményes áfa-szabályozás bevezetése**

A koncertszervezéshez, élőzenei szolgáltatásokhoz és kulturális produkciókhoz kapcsolódó áfaterhek csökkentése jelentősen javíthatná a jazzszféra és emellett az egész zenei szektor működési fenntarthatóságát, növelhetné a koncertszervezők mozgásterét, valamint elősegíthetné a kisebb klubok és független szereplők stabil működését.

- **Az előadóművészek sajátos működéséhez igazodó speciális adózási forma kialakítása**

A jazz- és improvizatív zenét játszó művészek munkája jellemzően projektalapú, változó intenzitású és kiszámíthatatlan bevételi struktúrában zajlik. Indokolt olyan speciális adózási és járulékrendszer kialakítása, amely figyelembe veszi a művészeti pálya sajátosságait, és kiszámíthatóbb működési környezetet biztosít az előadóművészek számára.

2.4. Munkahelyteremtés

- **Professzionális jazzegyüttesek intézményes támogatása**

A jelenleg működő professzionális jazz nagyzenekarok támogatási rendszere nem csupán alulfinanszírozott, hanem strukturálisan is hátrányos helyzetbe hozza a műfajt és annak művelőit. Miközben ezek az együttesek folyamatos művészeti, oktatási és nemzetközi reprezentációs feladatokat látnak el, működésük döntően továbbra is projektalapú és bizonytalan finanszírozásra épül. Ennek következtében a zenészek és a szakmai stáb számára nem biztosítható a stabil foglalkoztatás és a hosszú távon tervezhető szakmai működés, ami jelentősen korlátozza a műfaj fejlődését, nemzetközi versenyképességét és intézményi megerősödését. A jelenlegi helyzet különösen éles ellentétben áll más zeneművészeti területek gyakorlatával, ahol az állandó nagylétszámú együttesek működéséhez stabil és kiszámítható intézményi háttér társul.

- **A jazz és a klasszikus zene közötti esélyegyenlőség megteremtése**

A jazz és a klasszikus zene közötti esélyegyenlőség megteremtése a magyar kulturális rendszer egyik alapvető szakmai feladata. Miközben a jazz oktatási, művészeti és nemzetközi jelentősége mára egyértelműen összevethető más zeneművészeti ágak jelentőségével, intézményi és finanszírozási lehetőségei továbbra sem állnak arányban ezzel a szereppel. A klasszikus zenei szférában működő stabil intézményi háttér, hosszú távú működési támogatások és kiszámítható életpályamodellek a jazz területén csak korlátozottan vagy egyáltalán nem érhetők el. Az esélyegyenlőség megteremtése nem a különböző műfajok szembeállítását jelenti, hanem annak elismerését, hogy a jazz a kortárs magyar zenekultúra teljes értékű és önálló területe, amelynek szereplői számára is biztosítani kell az arányos szakmai, intézményi és gazdasági feltételeket.

Képviselt céljaink, javaslataink:

- **Zenekari finanszírozási rendszer átdolgozása**

Egy, a jazz területén működő nagyzenekari sajátosságokat is figyelembe vevő átfogó zenekari támogatási rendszer kidolgozása, amely a szimfonikus zenekarok mellett a professzionális jazz nagyzenekarok és big bandek működését is intézményesített, kiszámítható módon támogatja. A rendszernek figyelembe kell vennie e formációk sajátos művészeti, oktatási és kulturális szerepét, valamint a nagy létszámú együttesek fenntartásának speciális működési költségeit és foglalkoztatási igényeit.

2.5. Jazz Művészeti Alap

Jelenleg a jazz az NKA rendszerében nem önálló művészeti kategóriaként jelenik meg, hanem az Előadó-művészetek Kollégiumán belül, a könnyűzenével közös struktúrában kerül kezelésre. A pályázati kiírásokban a „könnyűzene és jazz” egységes kategóriaként szerepel, közös pályázati keretekkel és altémákkal.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy:

- a jazz nem rendelkezik önálló kollégiummal vagy önálló támogatási alrendszerrel,
- a támogatási keretek a könnyűzenei szektorral közösen kerülnek felosztásra,
- a pályázati célok (koncertek, hangfelvételek, klipek, alkotói támogatások stb.) szintén a könnyűzenével közös kategóriában jelennek meg,
- a döntéshozatali struktúrában a jazz érdekképviselője erősen alulreprezentált,
- a jazz nem önálló zeneművészeti területként, hanem egy tágabb könnyűzenei kategória részeként kerül finanszírozási és adminisztratív kezelésre.

Az NKA új kollégiumi struktúrájában a könnyűzene már önálló kollégiumi szinten is megjelenik, miközben a jazz továbbra sem kap önálló intézményi reprezentációt. Mindez

problémákat okoz, mert a jazz művészeti, oktatási és intézményi sajátosságai jelentősen eltérnek a könnyűzenei működéstől.

Ez a helyzet nem tükrözi a műfaj művészeti és kulturális sajátosságait, nincs összhangban a nemzetközi gyakorlattal, valamint az oktatási struktúrákkal sem - ahol a jazz egyértelműen önálló művészeti területként jelenik meg az intézményi struktúrákban.

Képviselt céljaink, javaslataink:

- Önálló jazzművészeti szakterület elkülönítése az NKA Előadó-művészeti kollégiumában
- Kiszámítható támogatási rendszer, előre lefektetett kiírási- és elbírálási időpontokkal.
- Hosszabb távú tervezhetőség, a pályázatok kiírásának és megvalósításának időpontjai igazodjanak a valós viszonyokhoz.
- ösztöndíjak
- produkciós támogatások
- turné támogatás
- nemzetközi együttműködések támogatása

Javasolt kuratóriumi alapelvek és szakmai értékelési szempontok

A jazz támogatási rendszerének alapja kizárólag szakmai és transzparens döntéshozatal lehet. A kuratóriumok működésének biztosítania kell a művészeti sokszínűséget, a szakmai hitelességet és a társadalmi felelősség egyensúlyát.

Alapelvek:

- **szakmai alapú döntéshozatal,**
- **összeférhetetlenség teljes kizárása,**
- **rotációs kuratóriumi rendszer kialakítása,**
- **nyilvános és átlátható értékelési szempontok,**
- **évekre visszamenően kereshető nyilvános pályázati adatok.**

A támogatási rendszernek nem kizárólag piaci vagy népszerűségi szempontokat kell figyelembe vennie, hanem a jazz kulturális, társadalmi és művészeti jelentőségét is. A jazz sajátossága, hogy egyszerre képvisel magas szintű művészi értéket, közösségi gondolkodást, oktatási potenciált és társadalmi érzékenységet.

A támogatási rendszer célja nem csupán produkciók finanszírozása, hanem olyan kulturális értékek fenntartása és ösztönzése, amelyek hosszú távon hozzájárulnak

a magyar társadalom kulturális fejlődéséhez, közösségi kohéziójához és a nemzetközi kulturális jelenlétéhez.

A pályázatok értékelésének lehetséges szakmai szempontjai:

- **művészi és technikai kidolgozottság,**
- **eredetiség és alkotói karakter,**
- **zenei diverzitás,**
- **tartalmi mélység,**
- **kulturális és társadalmi beágyazottság,**
- **közösségi és oktatási hatás,**
- **nemzetközi relevancia,**
- **a pályázó szakmai előélete és művészeti tevékenysége.**

3. Koncertélet és infrastruktúra

3.1. Koncertélet, jazzklubhálózat és fesztiválstratégia

A magyar jazzkoncertélet és infrastruktúra jelenleg erősen Budapest-központú. Vidéken az élő jazz többnyire csak szigetszerűen, jelentős egyéni szervezői munkával marad fenn. A koncertélet infrastruktúrája és finanszírozása nem biztosít elegendő fellépési lehetőséget a professzionális muzikusok számára, különösen a fiatal és pályakezdő előadók esetében.

A koncertélet meghatározó része néhány budapesti helyszín köré koncentrálódik, miközben a vidéki jazzklubok többsége bizonytalan finanszírozási háttérrel, minimális infrastruktúrával működik. Kevés az állandó, professzionális regionális koncerthelyszín és próbaterem, a koncertszervezés túlnyomórészt projektalapú támogatásokból valósul meg, ezért a hosszú távú tervezhetőség korlátozott.

A koncerthelyszínek, klubok és oktatási intézmények közötti együttműködés rendszerszinten gyenge, így a közönségépítés, a regionális kulturális jelenlét és az élő jazz társadalmi láthatósága elmarad a műfaj valós kulturális potenciáljától.

A koncertélet szerves részét képezik a jazzfesztiválok, amelyek a magyar jazzélet történetében kiemelkedő szerepet töltek be, különösen vidéken. A fesztiválok nemcsak koncertesemények, hanem közösségi és kulturális találkozási pontok, valamint a nemzetközi kapcsolatok fontos fórumai is.

A jazzfesztiválok szerepe túlmutat a koncertélményen: alkalmasak nemzetközi együttműködések kialakítására, közönségépítésre, fiatalok megszólítására, valamint oktatási és társadalmi programok megvalósítására. A workshopok, gyerekprogramok, önkéntes

rendszerek és közösségi kezdeményezések hozzájárulhatnak a jazz társadalmi beágyazottságának erősítéséhez.

Képviselet céljaink, javaslataink:

- országos jazzklubhálózat kialakítása és stabil támogatása,
- regionális koncerthelyszínek és multifunkcionális zenei terek létrehozása,
- vidéki koncertsorozatok és turnéprogramok támogatása,
- próbatermek és közösségi infrastruktúrák fejlesztése,
- a magyar jazzfesztivál-hálózat stratégiai megerősítése,
- többéves, kiszámítható fesztivál- és klubtámogatási rendszer kialakítása,
- nemzetközi együttműködések és showcase programok ösztönzése,
- közösségi, oktatási és társadalmi programok támogatása a fesztiválokban belül.

A cél egy decentralizált, országosan működő koncert- és fesztiválhálózat kialakítása, amely egyszerre szolgálja a művészeti minőséget, a közönségfejlesztést, a nemzetközi jelenléteket és a helyi kulturális közösségek megerősítését.

3.2. Nemzetközi jelenlét és export

A jazz egyedülálló sajátossága, hogy közös zenei nyelvre és nyitott, befogadó improvizatív gyakorlata révén az alkotók a közös játék első pillanatától kezdve valódi párbeszédet folytatnak egymással. Kevés más műfaj kínál ehhez fogható környezetet a határokon átívelő közös alkotásra, amely egyszerre teremt magas művészi minőséget és élteti a kultúrák közötti párbeszédet.

- Ebből szükségszerűen következik, hogy a jazz kiemelkedően exportképes műfaj. Legjobban a skandináv országok példája mutatja, hogy egy európai ország jazzszínterének intézményesen támogatott nemzetközi láthatósága az országimázsra pozitívan hat. A magyar jazz mind szakmai színvonalát, mind a jazz-zenészek nemzetközi kapcsolatrendszerét tekintve alkalmas erre a kultúrdiplomáciai szerepre.
- Ezzel szemben Magyarországon a kulturális exporttal foglalkozó intézményi struktúrákban a jazz jelenléte jelenleg alulreprezentált.
- A magyar jazz nemzetközi jelenléte egyéni kezdeményezésekre, személyes szakmai kapcsolatokra és alkalmi projektekre épül, nem pedig összehangolt kulturális exportstratégiára.
- Hiányzik egy átfogó, államilag támogatott nemzetközi jazzexport-program, amely hosszú távon segítené a magyar előadók külföldi jelenlétét és nemzetközi pozicionálását.
- A showcase fesztiválokban és nemzetközi szakmai vásárokon való részvétel jelenleg nem épül be rendszerszinten a kulturális támogatási rendszerbe, pedig ezek a platformok kulcsszerepet játszanak a nemzetközi kapcsolatok és piacok elérésében.

- A magyar jazzszférában kevés olyan professzionális booking- és management-ügynökség működik, amely képes lenne nemzetközi szinten is hatékonyan képviselni a művészeket és produkciókat. Ennek egyik oka az állami támogatás hiánya.
- A Liszt Intézetek és más kulturális diplomáciai szereplők részéről nincs kialakult, rendszerszintű együttműködési koncepció a magyar jazz nemzetközi reprezentációjára vonatkozóan.
- *Indokolt olyan finanszírozási és infrastrukturális háttér megteremtése, amely Magyarországon megvalósuló nemzetközi koprodukciókat, közös alkotói projekteket, rezidencia- és inkubátorprogramokat, valamint az ezekhez kapcsolódó koncertlehetőségeket tesz lehetővé. Így Magyarország nem csupán kibocsátója, hanem aktív színtere és vonzó célpontja is lehet a nemzetközi jazz-együttműködéseknek.*

Képviselt céljaink, javaslataink:

Alapelvünk: nemzetközi jelenlét csak szervezett és megfelelően finanszírozott, államilag támogatott formában lehet eredményes. A magyar jazz nemzetközi jelenléte nem épülhet kizárólag egyéni kezdeményezésekre és alkalmi lehetőségekre. A kulturális export sikerességéhez hosszú távú stratégiai gondolkodásra, intézményi együttműködésre és stabil finanszírozási háttérre van szükség, amely lehetővé teszi a magyar jazz folyamatos és látható jelenlétét a nemzetközi zenei életben.

Exportstratégia

- **Külföldi fellépések támogatása**
Szükséges olyan célzott támogatási programok létrehozása, amelyek segítik a magyar jazzművészek és együttesek nemzetközi koncertjeit, turnéit és fesztiválszerepléseit. Fontos kiemelni, hogy a zenei export-támogatásokat a nemzetközi fesztiválipar szervezői is követik és saját stratégiájukba beépítik. Nagyobb eséllyel kap meghívást egy olyan országból érkező zenekar, aki számíthat az export-iroda támogatására, és így felléptetése a fesztiválnak kevesebbe kerül.
- **Nemzetközi kapcsolatok építése**
A magyar jazz hosszú távú nemzetközi pozicionálásához elengedhetetlen a külföldi fesztiválokkal, klubokkal, ügynökségekkel, oktatási intézményekkel és szakmai szervezetekkel kialakított folyamatos partneri együttműködés támogatása. A nemzetközi kapcsolatok építése stratégiai és intézményi szinten is kiemelt feladat kell legyen.
- **Showcase részvétel támogatása**
A nemzetközi showcase fesztiválokon és szakmai vásárokon való részvétel a

kortárs zenei piac egyik legfontosabb belépési pontja. Indokolt olyan támogatási rendszer kialakítása, amely lehetővé teszi a magyar jazzprodukciók folyamatos jelenlétét ezeken a platformokon, elősegítve a nemzetközi láthatóságot és kapcsolatépítést.

- **Booking és management támogatás**

A nemzetközi működéshez professzionális booking-, menedzsment- és kommunikációs háttér szükséges. A magyar jazz exportképességének erősítéséhez elengedhetetlen olyan szakmai infrastruktúra fejlesztése, amely képes a művészek hosszú távú nemzetközi képviselőre és piaci jelenlétének szervezésére.

Intézményi együttműködés

- **A jazz képviselőinek erősítése a kulturális exportintézményekben**

A kulturális exporttal foglalkozó intézményekben és szakmai exportirodáknál szükséges a jazz hangsúlyosabb és szervezettebb képviselője. A műfaj sajátos nemzetközi kapcsolatrendszere és exportpotenciálja indokoltá teszi az önálló szakmai jelenlétet és stratégiai képviselőt.

- **Együttműködés a Liszt Intézetekkel**

A Liszt Intézetek nemzetközi hálózata kiemelt lehetőséget jelenthet a magyar jazz külföldi reprezentációjában. Indokolt olyan hosszú távú együttműködési programok kialakítása, amelyek rendszeres koncertlehetőségeket, szakmai kapcsolatépítést és kulturális jelenlétet biztosítanak a magyar jazzművészek számára. (Jó gyakorlat: a Goethe Intézetek hálózata nem egyedi koncertekre, hanem több országot érintő turnéokra hív zenekarokat, így optimalizálva a turnézás költségeit.)

4. Média és láthatóság

4.1. Közmédia

- A jazz jelenléte a magyar közmédiában jelenleg korlátozott és rendszertelen. Bár időszakosan megjelennek jazzhez kapcsolódó műsorok és koncertfelvételek, nem létezik olyan stabil és folyamatos médiastruktúra, amely a műfajt arányosan képviselné a magyar kulturális életben.
- A jazzműsorok többsége a késő esti műsorsávokban jelenik meg, ami jelentősen beszűkíti a műfaj társadalmi elérését és láthatóságát.

- Kevés a rendszeres koncertközvetítés és az olyan professzionális audiovizuális dokumentáció, amely megmutatja a magyar jazz aktuális művészeti teljesítményeit a szélesebb közönségnek.
- Hiányoznak a kortárs jazzéletet bemutató portréfilmek, dokumentumfilmek és ismeretterjesztő tartalmak. Különösen az új generáció és a progresszív irányzatok bemutatása kíván kiemelt figyelmet.
- A fiatal jazzművészek számára kínált médiafelületek elavultak, ezért a pályakezdők többnyire más csatornákon kommunikálnak és építik a közönségüket.

4.2. Láthatóság

- A jazz társadalmi láthatósága jelenleg nincs arányban a műfaj szakmai és kulturális jelentőségével.
- A műfaj médiabeli jelenléte sok esetben rétegműfajként vagy marginális kulturális területként jelenik meg, miközben a nemzetközi gyakorlatban a jazz a kortárs kultúra egyik meghatározó művészeti formája.
- A jelenlegi médiastruktúra nem támogatja megfelelően a szélesebb közönség elérését, az új hallgatói rétegek és a fiatal generációk megszólítását.
- A jazz rendszeres és látható jelenléte a közmédiában, online felületeken és kulturális kommunikációban jelenleg nem része egy összehangolt kulturális stratégiának.

4.3. Sajtó és kommunikáció

- A magyar jazzélet jelenleg nem rendelkezik egységes, országos koncertinformációs és kommunikációs platformmal, amely átfogó módon gyűjtené és közvetítené a koncertélet eseményeit.
- A jazzsajtó intézményi és gazdasági háttere gyenge, a szakmai médiumok jelentős része önszorgalomból, korlátozott erőforrásokkal működik.
- A jazz online és nyomtatott kommunikációs felületei széttagoltan, esetlegesen működnek, ami megnehezíti az elérést és a fenntartható közösségépítést.
- Hiányzik az a koordinált kommunikációs stratégia, amely a magyar jazz teljes spektrumát – az oktatástól a koncertéleten át a nemzetközi jelenlétig – egységes kulturális értéként képes megjeleníteni.

Képviseelt céljaink, javaslataink:

- **Rendszeres jazzműsorok**
Szükséges a jazz folyamatos és kiszámítható jelenlétének biztosítása a közmédiában rendszeres televíziós és rádiós műsorok formájában. Ezek a műsorok a koncertéletet és az alkotók bemutatásával megerősítenék a műfaj kulturális presztízsét.
- **Koncertközvetítések**
A hazai jazzkoncertek professzionális rögzítése és sugárzása lehetővé tenné, hogy a műfaj szélesebb réteget szólítson meg, valamint dokumentálná az aktuálisan kiemelkedő művészeti teljesítményeket is. A könnyen hozzáférhető tartalmak célja a közönségépítés mellett az értékmegőrzés is.
- **Portréfilmek**
Indokolt olyan dokumentum- és portréfilmek készítése, amelyek bemutatják a magyar jazz meghatározó alkotóit, történeteit és művészeti gondolkodását. Ezek a tartalmak mélyítenék a jazz társadalmi beágyazottságát.
- **Fiatal művészek bemutatása**
Kiemelten fontos a pályakezdő és fiatal jazzművészek rendszeres médiabeli megjelenésének támogatása. A fiatal generáció láthatósága nemcsak az utánpótlás megerősítését szolgálja, hanem új közönségrétegek megszólításához is hozzájárul.
- **A kreatív improvizációt és a jazzt bemutató ismeretterjesztő műsorok készítése**
Szükséges olyan televíziós, rádiós és online ismeretterjesztő műsorok gyártása, megrendelése és rendszeres sugárzása, amelyek közérthető módon mutatják be a jazz és az improvizatív zene társadalmi, kulturális, pedagógiai és művészeti értékeit.

Láthatósági célok

- **A jazz ne kizárólag éjszakai műsorsávban jelenjen meg**
A jazz kulturális jelentősége indokoltá teszi rendszeres megjelenését a széles közönséget elérő műsorsávokban is
- **Szélesebb közönség elérése**
A jazz társadalmi láthatóságának növelése érdekében szükséges olyan kommunikációs és médiatartalmak fejlesztése, amelyek képesek új hallgatói rétegek megszólítására.

Sajtó és kommunikáció

- **Egységes koncertinformációs platform kialakítása**
Szükséges egy országos, naprakész jazz koncertinformációs rendszer létrehozása, amely átlátható módon gyűjti és közvetíti a koncertélet eseményeit, segítve a közönség tájékozódását.

- **A jazzsajtó megújítása**

A jazz szakmai médiájának és kritikai fórumainak megerősítése elengedhetetlen a műfaj fejlődése szempontjából. Fontos a szakmai tartalomgyártás, az elemző és ismeretterjesztő írások, valamint a kortárs jazzdiszkurzus támogatása.

- **Az online és nyomtatott jelenlét fejlesztése**

A jazz kommunikációjának alkalmazkodnia kell a kortárs médiafogyasztási szokásokhoz. Ennek érdekében szükséges az online platformok, digitális tartalmak, közösségi médiafelületek és nyomtatott szakmai kiadványok összehangolt fejlesztése, amely hosszú távon emeli a műfaj társadalmi megbecsültségét.

5. Jazzoktatás

5.1. A magyar jazz jelentősége a közoktatásban

- A jazz gondolkodási modell, a kollektív döntéshozatal és a társadalmi együttműködés művészi megtestesülése, a szolidaritás és a szabad véleménynyilvánítás zenei megnyilvánulása. Az improvizáció mint kognitív-társas készség (valós idejű kollaboratív alkotás, döntéshozatal bizonytalan körülmények között) olyan készség, amely a 21. századi munkaerőpiac és a polgári közélet szempontjából egyaránt értékes.
- A jazz egyáltalán nem szerepel az általános- és középiskolai ének-zene oktatás struktúrájában.
- A kreatív, improvizáció-központú gondolkodásmód elsajátításának technikáit, metodikáit sem alsó, sem középszinten nem oktatják, pedig ezen pedagógiai módszerek társadalmi hasznossága fontos és jelentős rövid- és hosszútávon egyaránt.

Képviselet céljaink, javaslataink:

- A jazztörténet alapszintű beemelése az általános és középiskolai oktatásba, egy jazzszakmai bizottság által javasolt és kidolgozott metodikával és tanmenettel.
- Az improvizáció mint 21. századi kulcskompetencia megjelenése az alap- és középszintű oktatásban.

- középiskolai jazz-ismeretterjesztő programok szervezése (pl. a Lázár Ervin program, vagy a Filharmónia Magyarország programjainak keretein belül)

5.2. A magyar jazz helyzete a jelenlegi művészetoktatási rendszerben

- A magyar zeneoktatás három szintjén – az alapfokon, a középfokon és a felsőoktatásban – egyaránt önálló szakirányú képzésként működik jazzoktatás.
- Az alapfokú zeneiskolák 5–10%-ában folyik jazz szakirányú képzés, a tanulók 2–5%-a részesül ilyen képzésben. A középfokú zeneművészeti intézmények 15–25%-ában működik jazz tanszak, és a tanulók 10–20%-a részesül jazz-zenei képzésben. A zenei felsőoktatás hasonló lefedettséget mutat – a zenei felsőoktatási intézmények 15–20%-ában van jazz szakirány –, a növendékek 8–10%-a részesül jazz szakirányú zenei képzésben.
- Összesítő becslés szerint a magyar zeneoktatás teljes vertikumában a jazz-zenei képzésben részesülők aránya nagyjából 5–10% közé tehető, miközben a jazzoktatás intézményi jelenléte ennél valamivel magasabb. Kijelenthető, hogy a jazz a professzionális zenei pályára felkészítő közép- és felsőfokon önálló, kiépített szakirányként van jelen, így teljes értékű, diplomáig vezető képzésként működik.
- A klasszikus és népzenei képzés mellett a jazz így a magyar zeneoktatás egyenrangú, intézményesült pillére: nem marginális terület, hanem a magas szintű zenei kompetenciákhoz, kreativitáshoz és korszerű zenepedagógiai szemlélethez szorosan kapcsolódó művészeti forma.
- A jazz képzés során elsajátított ismeretek – különösen az improvizációs készség, a harmóniai gondolkodás és a stílári rugalmasság – szilárd alapot jelentenek egyéb műfajokban: például a könnyűzenében, a filmzenében és az alkalmazott zenében való érvényesüléshez is.
- A finanszírozási rendszer mindezt nem tükrözi: a jazz-zenei képzések állami támogatása nem áll arányban sem a műfaj intézményi jelenlétével, sem a növendékek arányával a magyar zeneoktatásban. A felsorolt képzési vertikum mögött tehát egy strukturálisan alulfinanszírozott terület áll.

5.3. Jazz az alapszintű zeneoktatásban

- Az elmúlt időszakban jelentősen növekedett a zeneiskolák jazztanszakainak száma, ami a műfaj pedagógiai és szakmai jelentőségének erősödését mutatja.
- A jazzpedagógia a kreativitás, az improvizáció és az azonnali zenei reakciókészség fejlesztésére épül, ezért módszertana a modern zenepedagógia egyik kiemelten korszerű területévé vált.

- A felsőfokú jazzképzésben végzett tanárok magas szintű zenei és pedagógiai képzettséggel rendelkeznek, amely a teljes zeneoktatási rendszer számára értéket jelent.
- A jazzoktatás által nyújtott szakmai kompetenciák és a fent említett intézményes háttér nincs arányban a műfaj jelenlegi oktatási és társadalmi beágyazottságával.

Képviselet céljaink, javaslataink:

- A jazz műfaj jelenlétét az alapfokú zeneoktatásban országos szinten erősíteni szükséges.
- A zeneiskolák szerepét a helyi zenekultúra és koncertélet központjaiként is újra kell gondolni, különösen a kistérségekben, infrastrukturális háttérük (megfelelő számú és minőségű oktatási helyszín és hangszer- és eszközpark) fejlesztése elengedhetetlen.
- Az oktatás és a professzionális pálya közötti átmenet megerősítésre szorul. (Mesterkurzusok, mentorprogramok, jazz tematikájú nyári táborok, nemzetközi csereprogramok, improvizációs műhelyek létrehozása, a már működő programok hosszútávú fenntartása és fejlesztése.)

5.4. Felsőoktatás és intézményi háttér

- A jazz műfaj más zenei irányzatokhoz és képzési területekhez viszonyítva a felsőoktatásban sem rendelkezik azonos intézményi súllyal és érdekérvényesítési lehetőségekkel.
- A jazzképzéssel rendelkező hazai felsőoktatási intézmények infrastrukturális felszereltsége aránytalan: egyes képzőhelyek korszerű feltételekkel – önálló épülettel, koncerthelyszínnel, hangszerparkkal, gyakorló helyiségekkel és hangstúdióval – rendelkeznek, míg más intézményekben az infrastruktúra hiányos vagy elavult.

Képviselet céljaink, javaslataink:

- A jazzképzés egyenrangú intézményi elismerésének biztosítása a magyar zeneoktatás minden szintjén.
- A jazzképzés arányos és kiszámítható állami finanszírozásának megteremtése a műfaj tényleges oktatási súlyához mérten.

- A hazai jazz felsőoktatási képzőhelyek infrastrukturális feltételeinek kiegyenlítése és korszerűsítése – önálló telephely, koncerthelyszín, korszerű hangszerpark, gyakorló helyiségek és hangstúdió biztosításával.
- A jazzképzéshez kapcsolódó stúdió- és próbaterem-infrastruktúra fejlesztése a hazai felsőoktatási képzőhelyeken, amely rövid és hosszú távú bérleti lehetőséget biztosíthat hallgatók, alumnusok számára.

6. Társadalmi és kulturális dimenziók

A jazz nem csupán zenei műfaj, hanem sajátos gondolkodási és együttműködési modell is. Az improvizációra épülő közös alkotás a valós idejű figyelem, alkalmazkodás, döntéshozatal és egymásra reagálás művészi formája, amely egyszerre jeleníti meg a szabadságot, a felelősséget és a kollektív együttműködést. A jazz ezért nemcsak kulturális érték, hanem olyan társadalmi és kognitív készségek hordozója is, amelyek a 21. századi oktatás, munkaerőpiac és demokratikus közélet szempontjából egyaránt kiemelkedően fontosak.

6.1. Állami kitüntetések

A jazzművészek által jelenleg elérhető állami zenei díjak:

- **Szakcsi Lakatos Béla-díj**
Kifejezetten a jazzművészet területének állami szakmai díja, amely a jazz műfaj előadóinak, alkotóinak és pedagógusainak elismerésére jött létre.
- **Erkel Ferenc-díj**
Zeneszerzői és alkotói díj, amelyet jazz-zeneszerzők is elnyerhetnek.
- **Liszt Ferenc-díj**
Elvileg minden zeneművészeti ág számára nyitott, a gyakorlatban azonban ma már túlnyomórészt a klasszikus zenei szférához kötődő zenei díj, a jazzművészek ritkán részesülnek ebben az elismerésben.
- **Érdemes Művész díj**
Műfajtól független állami művészeti elismerés, jazzművészek számára is elérhető.
- **Kiváló Művész díj**
Műfajtól független állami művészeti elismerés.
- **Kossuth-díj**
A legmagasabb állami művészeti kitüntetés, amelyet jazzművészek is megkaphatnak.

A jazz műfaj képviselői a kitüntetéseket, díjakat érintő szakmai bizottságok munkájában

- A **Szakcsi Lakatos Béla-díj** bizottságában jelenleg jazzművészek vesznek részt. A szakmai közegben ismert jelenlegi vagy közelmúltbeli tagok között szerepel többek között László Attila, Gayer Ferenc, Gózs László és Szakcsi Lakatos Béla Jr..
- A **Liszt Ferenc-díj** és az **Erkel Ferenc-díj** szakmai bizottságaiban elsősorban a teljes magyar zenei szakma képviselői vesznek részt, de időszakosan jazzművészek is jelen lehetnek.
- A **Kossuth-díj** döntés-előkészítő testületében kizárólag korábbi Kossuth-díjasok ülhetnek, így jazzművészek csak akkor kerülhetnek be a grémiumba, ha már rendelkeznek ezzel az elismeréssel.
- A szakmai szervezetek bizonyos esetekben javasolhatnak tagokat a díjbizottságokba vagy felterjeszhetnek művészeket állami díjakra, azonban a végső döntés joga a kulturális kormányzat kezében van.

A jelenlegi rendszer hiányosságai a jazz műfaj vonatkozásában

- A jazz önálló állami díjrendszere jelenleg lényegében egyetlen középdíjra korlátozódik.
- A jazz képviselete az állami zenei díjrendszer döntéshozó struktúráiban korlátozott és esetleges.
- A klasszikus zenei intézményrendszerhez képest a jazz kisebb intézményi súllyal jelenik meg az állami kulturális elismerések rendszerében.
- A jazz műfaji sajátosságai és kulturális jelentősége jelenleg nem tükröződik arányosan a díjrendszer struktúrájában és reprezentációjában.

Képviselet céljaink, javaslataink:

- **Az állami kitüntetések politika-mentes odaítélésének biztosítása, a díjak szakmai presztízsének helyreállítása**
Kiemelten fontos, hogy az állami művészeti díjak odaítélése elsősorban szakmai szempontok mentén, átlátható és politikai befolyástól független módon történjen. A díjak hosszú távú hitelessége és társadalmi presztízse csak akkor őrizhető meg, ha az elismerések valóban a művészi teljesítményt, kulturális értéket és szakmai életművet tükrözik. A szakmai bizottságok autonómiájának erősítése és a művészeti közeg szélesebb képviselete hozzájárulhat a magyar állami kitüntetések és díjak tekintélyének megerősítéséhez.
- **A jazz állandó szakmai képviseletének biztosítása minden olyan bizottságban, amely jazzművészeket is érintő állami elismerésekről dönt.**
Minden olyan szakmai bizottságban és döntés-előkészítő testületben, amely zeneművészeti állami díjak elbírálásáról dönt, állandó és érdemi jazzképviseletre van szükség. Ez hozzájárulhat ahhoz, hogy a jazz műfaj

sajátos szakmai szempontjai és kulturális teljesítménye arányosan jelenjen meg az állami elismerések rendszerében.

- **A jazz szakmai szervezeteinek jelölési joga valamennyi releváns állami díj esetén**

Biztosítani kell a jazz szakmai szervezeteinek hivatalos jelölési jogát mindazon állami művészeti és zenei díjak vonatkozásában, amelyek jazzművészek számára is elérhetőek. Ez erősítené a műfaj szakmai önrendelkezését, valamint intézményi és kulturális reprezentációját az állami díjrendszerben.

- **A Szakcsi Lakatos Béla-díj státuszának és presztízsének megerősítése a Liszt Ferenc-díjjal egyenrangú módon**

A jazz művészeti és kulturális jelentősége indokoltá teszi, hogy a műfaj legfontosabb szakmai díja, a Szakcsi Lakatos Béla-díj szakmai, intézményi és társadalmi értelemben is azonos rangú állami elismerésként jelenjen meg a magyar zenei díjrendszerben. Ez az egyenrangúság a díj presztízsére, nyilvánosságára, anyagi és adminisztratív elismerésére, valamint kulturális súlyára egyaránt kiterjed.

6.2. Roma jazz-hagyomány

- A magyar jazz történetének és fejlődésének meghatározó részét képezi a roma származású muzikusok több generáción átívelő művészeti jelenléte, ugyanakkor ennek intézményes dokumentálása és archiválása jelenleg hiányos és esetleges. A magyar jazz karakterének kialakulásában a roma származású zenészek szerepe alapvető: hangszeres tradíciójuk, improvizatív szemléletük, ritmikai és dallami érzékenységük jelentős mértékben formálta a hazánk sajátos jazznyelvezetét.
- A roma jazzhagyomány jelentős része ma is elsősorban élő, személyes tudásátadás formájában létezik, miközben kevés olyan kutatási, archívumi vagy oktatási program működik, amely ezt rendszerszinten feldolgozná és megőrizné. Indokolt egy állandó és folyamatosan bővíthető digitális archívum létrehozása, amely az örökség megőrzése mellett annak tudományos és oktatási célú elérhetőségét is biztosítja.
- A roma jazz kulturális öröksége rendszeresen jelen van fesztiválokon és koncertprogramokban, azonban ezek inkább eseményszerű kezdeményezések, nem pedig egy hosszú távú kulturális stratégia részei. A roma jazz kulturális örökségének nem alkalmi reprezentációként, hanem a magyar zenekultúra szerves és állandó részeként kell megjelennie.
- A roma származású fiatal jazzmuzikusok utánpótlásának támogatása kiemelt jelentőségű. A Snétberger Zenei Tehetség Központ ezen a területen hiánypótló munkát végez, országos szinten azonban hiányzik az olyan átfogó stratégia, amely rendszeres programokat és célzott mentorálást biztosítana – különösen az ország hátrányos helyzetű, perifériális régióiban.
- A roma jazzhagyomány társadalmi és művészeti jelentőségéhez képest alulreprezentált a hazai kulturális intézményrendszerben, az oktatásban és a hivatalos kulturális életben. Indokolt, hogy ez az örökség a nemzeti kulturális stratégiákban is hangsúlyosabb szerepet kapjon.

Képviselet céljaink, javaslataink:

- **Dokumentálás és archiválás**

A roma jazzhagyomány történetének, kiemelkedő életműveinek és meghatározó előadásainak rendszerszintű dokumentálása és archiválása halaszthatatlan kulturális feladat. Ez kiterjedhet hangfelvételek, videók, kották, szakmai dokumentumok, valamint szakmai interjúk, életútinterjúk gyűjtésére és hozzáférhetővé tételére. A jazz élő és improvizatív természete miatt különösen sürgető, hogy a jelenlegi generációk művészi teljesítménye a jövő számára is fennmaradjon.

- **Utánpótlás támogatása**

A fiatal roma jazzmuzikusok utánpótlásának támogatása kiemelt kulturális és társadalmi feladat. Mentorprogramok, ösztöndíjak, regionális oktatási lehetőségek és tehetséggondozó programok segítségével biztosítani kell, hogy a műfaj tudása és hagyománya generációról generációra továbbadható legyen. Különösen fontos azoknak a támogatása, akik számára a professzionális zenei képzéshez való hozzáférés akadályozott vagy korlátozott.

- **Élő hagyomány megőrzése:**

A roma jazzhagyomány nem kizárólag történeti örökség, hanem ma is folyamatosan formálódó, élő kulturális gyakorlat. Ennek megőrzése nemcsak archívumi feladat, hanem a mindennapi koncertélet, az oktatás, a közösségi zenélés és a személyes tudásátadás támogatását is jelenti. A hagyomány fenntarthatóságának alapja az aktív művészeti jelenlét és az ehhez kapcsolódó kiterjedt infrastruktúra biztosítása.

6.3. A nők helyzete a jazzben

A nyugati világban általánosan igaz, hogy míg a zeneiskolákban kiegyenlített a hangszeres tanuló fiúk és lányok aránya, addig a magasabb szintű oktatásban egyre inkább lemorzsolódnak a lányok, a zenei felsőoktatásra már jóval több férfi diák jut. Ez az arány a jazzben különösen szembetűnő, elenyésző a diplomás, női hangszeres előadók száma.

Ma Magyarországon szélsőségesen kiegyensúlyozatlan a nők reprezentációja a jazz-előadóművészek körében. Nőket alapvetően a tradicionális gender-elvárásoknak megfelelő énekesi szerepben látunk. A női hangszeresek lemorzsolódását a jazz társadalomban élő képe, a szakma és az oktatói kör maszkulinitása, a női példaképek hiánya is generálja. Mindez számos tehetséges fiatal gátol a szakmai kiteljesedésben és kreativitása kibontakoztatásában. Számos nyugat-európai példa megmutatta, hogy javuló tendenciák mögött tudatos törekvések, szemléletformálás és az ezekből következő, egymást erősítő intézményi döntések állnak. Indokolt átgondolni, milyen kommunikációval, milyen programokkal volna csökkenthető a női növendékek lemorzsolódásának aránya, valamint hogyan lehetne elfogadottabbá tenni a női hangszereseket és szerzőket a jazz közegében.

Az úttörő hangszeres női jazz-előadóművészek a vokális női muzikusokkal együtt példaképként erősítik meg, hogy a jazz nőként is teljes értékű, vállalható életút. E kiemelten hangsúlyozott, láthatóvá tett és tudatosan bemutatott pályáívek csökkentik a női lemorzsolódást - tágítva a fiatal női tehetségek mozgásterét.

Emellett elengedhetetlenek azok a központosítottan koordinált, strukturális lépések, amelyek a hozzáférést és a kiválasztást igazságosabbá teszik: a szemléletformálás önmagában lassú

folyamat, a tényleges arányokat elsősorban maguknak az eljárásoknak és a döntéshozatali mechanizmusoknak az átalakítása mozdíthatja el.

A női reprezentáció tudatos, infrastrukturálisan támogatott erősítése nem merülhet ki csupán közösségi illetve döntéshozói szándéknyilatkozatokban: tudatos szempontként kell megjelennie ott, ahol a forrásokról, a támogatásokról, a díjakról és a fellépési lehetőségekről döntések születnek. Indokolt tehát, hogy az ezekről határozó testületekben és bizottságokban a nemi arányok kiegyenlítettebbek legyenek, és hogy a női láthatóság és reprezentáció önálló szempontként súlyt kapjon a döntésekben. Ugyanez érvényes a felsőoktatási felvételi eljárásokra és az álláslehetőségekre is.

Mindennek előfeltétele, hogy megbízható adatok álljanak a döntéshozók rendelkezésére. Több nyugat-európai országban rendszeresen mérik a nemek arányát a kulturális szférában: Ausztriában például a kulturális tárca öt évente megjelenő, a teljes művészeti és kulturális szektort átfogó jelentése külön vizsgálja a támogatások, díjak és ösztöndíjak, valamint a vezető és felügyeleti testületek nemi összetételét. Magyarországon a jazzéletre vonatkozó, ezzel összevethető adat jelenleg nem áll rendelkezésre, így már maga a helyzet pontos felmérése is elvégzendő feladat. Az azonban a meglévő tapasztalatok alapján is egyértelmű, hogy a magyar jazzélet e tekintetben jelentősen elmarad a nyugat-európai átlagtól, és a felzárkózáshoz jelentős erőfeszítésekre van szükség.

A női előadóművészi életpályamodellben különösen nagy kihívást jelent a gyermekvállalás, hiszen a bölcsődei és óvodai rendszer illetve a közoktatás csak napközben biztosít kitölthető munkaidőt a szülőnek. Hiába elfogadott nézet, hogy az előadóművészet a népszerűség egészére nézve jótékony hatású, közösségformáló erejű tevékenység, ugyanakkor az esti koncertezés alatt a szülőnek kell megoldani a gyermek felügyeletét, társadalmi segítség nélkül. Ez különösen nehéz feladat, ha mindkét szülő zenész, vagy ha az előadóművész szülő egyedül neveli gyermekét. A műfaj bizonytalan helyzetéből adódóan a jazz területén dolgozók az átlagosnál is jobban kitettek ezeknek a nehézségeknek.

Képviselet céljaink, javaslatunk:

- A női növendékek jazzoktatáson belüli lemorzsolódásának felmérése, és program kidolgozása az arány csökkentésére.
- A nemi arányok rendszeres és áttekinthető mérése a magyar jazzélet egészében – az oktatástól az ösztöndíjakon, támogatásokon és díjakon át a fellépési lehetőségekig –, nemzetközi mintákra építve; a jelenlegi adathiány felszámolása mint kiindulópont.
- A támogatásokról, díjakról és ösztöndíjakról döntő testületek kiegyensúlyozott nemi összetételének biztosítása, valamint a női láthatóság és reprezentáció szempontjának tudatos érvényesítése a döntéshozatalban.
- Ugyanezen szempontok megjelenítése a felsőoktatási felvételi és a foglalkoztatási gyakorlatban.

- kommunikációs kampány elismert női jazzalkotók bemutatására a jazzoktatásban tanuló diákok számára
- jazz-mamakör: közösségteremtő segítő csoport pszichológus bevonásával jazz-előadóművész édesanyák számára

6.4. Társadalmi szerepvállalás

A jazz társadalmi, közösségi és szociális szerepe

A jazz és az improvizatív zene közösségi és társadalmi szerepe nemzetközi szinten egyre hangsúlyosabbá válik, Magyarországon azonban ezek az együttműködések jelenleg csak szórványosan jelennek meg. A jazz sajátos kommunikációs és együttműködési modellje – amely figyelemre, reakciókészségre, empátiára és kollektív alkotásra épül – különösen alkalmassá teszi közösségi, szociális és társadalmi programok támogatására.

Bár léteznek zeneterápiás és közösségi kezdeményezések, ezek jelenleg nem kapcsolódnak rendszerszinten a jazz szakmai közegéhez. Hiányzik az a strukturált együttműködés a kulturális, szociális és civil szféra között, amely lehetőséget teremthetne arra, hogy a jazz-zenészek aktív szerepet vállaljanak közösségi és társadalmi programokban.

A jazz közösségépítő, mentális jóllétet támogató és kommunikációs készségeket fejlesztő hatása szakmailag ismert, társadalmi alkalmazása ugyanakkor alulhasznosított terület. Az improvizatív zene jelenléte kórházakban, szociális intézményekben, gyermek- és ifjúsági programokban, hátrányos helyzetű közösségekben vagy idősek otthonaiban jelenleg esetleges, és nem része egy átfogó kulturális stratégiának.

Képviselet céljaink, javaslataink:

- jazz-zenészek és szociális, terápiás, valamint civil szervezetek közötti együttműködések ösztönzése,
- közösségi és társadalmi szerepvállalást erősítő programok kidolgozása,
- workshopok, közösségi improvizációs programok és kreatív foglalkozások támogatása,
- kulturális és szociális pályázati lehetőségek kialakítása ilyen együttműködések számára,
- improvizatív zenei programok jelenlétének erősítése közösségi és szociális intézményekben,
- a jazz társadalmi jelenlétének és közösségformáló szerepének növelése.

A cél olyan hosszú távú együttműködési modellek kialakítása, amelyekben a jazz nemcsak művészeti formaként, hanem a társadalmi kapcsolódás, a közösségi kommunikáció és a kulturális részvétel eszközeként is jelen van.

7. Tudományos kutatás és archívum

A magyar jazz történetének archiválása és dokumentálása jelenleg széttagolt formában valósul meg. Multidiszciplináris hatásainak tudományos vizsgálata elvétve fordul elő vagy teljesen hiányos a tudományos életben. Bár jelentős mennyiségű kulturális, művészeti és tudományos érték jött létre a magyar jazzművészet több évtizedes történetében, ezek megőrzése, rendszerezése és hozzáférhetővé tétele nem történik egységes intézményi struktúrában.

A jelenleg rendelkezésre álló anyagok és kezdeményezések:

- **Koncertfelvételek**
Jelentős mennyiségű archív koncertfelvétel található különböző közmédiás, intézményi és magángyűjteményekben, azonban ezek nagy része nem digitalizált vagy nem nyilvánosan hozzáférhető.
- **Interjúk és portrék**
Számos fontos interjú és visszaemlékezés létezik rádiós, televíziós, sajtó- és online formában, de ezek rendszerezett tudományos feldolgozása és archiválása jelenleg hiányos.
- **Kották és zeneszerzői hagyatékok**
A magyar jazz-zeneszerzőinek és hangszerelőinek munkái sok esetben magán-archívumokban vagy szétszórtan léteznek, központi gyűjtésük és digitalizálásuk nem megoldott. Ugyanakkor már jelenleg is léteznek kiemelkedő értékű szakmai gyűjtemények: ilyen például a Modern Art Orchestra kortárs magyar jazzre fókuszáló, közel 1500 műből álló kottatára, amely önmagában is jelentős zenetörténelmi és oktatási értéket képvisel. Az ehhez hasonló gyűjtemények hosszú távú megőrzése, digitalizálása és kutathatóvá tétele kiemelt kulturális feladat.
- **Dokumentumok és sajtóanyagok**
Fesztiválok, koncertsorozatok, klubok és zenekarok dokumentációi részben hozzáférhetőek különböző archívumokban, azonban nem létezik egységes magyar jazzdokumentációs központ.
- **Oktatási anyagok**
A jazzpedagógiához kapcsolódó jegyzetek, transzkripciók, módszertani anyagok és oktatási segédletek jelenleg elsősorban intézményi vagy személyes használatban léteznek, országos hozzáférhetőségük korlátozott.
- **Online jelenlét**
A magyar jazzhez kapcsolódó digitális tartalmak jelentős része jelenleg széttagolt

online platformokon, közösségi médiában vagy magánkezdeményezések keretében érhető el, egységes, elérhető digitális archívum nélkül.

- **Tudományos feldolgozás**

A magyar jazztörténet kutatása jelenleg pontszerű történeti munkákat jelent. Nem rendelkezik önálló kutatóközponttal vagy dedikált archívumi infrastruktúrával. A multidiszciplináris “new jazz studies” témáit időnként szimpóziumok örökítik meg. Nem rendelkezik állandó a jelenléttel a tudományos életben.

Mindezek következtében a magyar jazz kulturális örökségének jelentős része jelenleg sérülékeny, részben hozzáférhetetlen vagy hosszú távon veszélyeztetett formában létezik.

Képviselt céljaink, javaslataink:

- **Magyar Jazz Archívum létrehozása**

Kiemelten szükséges egy önálló, országos hatáskörű Magyar Jazz Archívum létrehozása, amelynek feladata a magyar jazz történetének dokumentálása, rendszerezése és hosszú távú megőrzése.

- **Digitális platform kialakítása**

Indokolt egy nyilvánosan hozzáférhető digitális platform fejlesztése, amely kutatható és rendszerezett formában teszi elérhetővé a magyar jazzhez kapcsolódó archív anyagokat.

- **Koncertfelvételek digitalizálása és megőrzése**

A meglévő hang- és videóarchívumok digitalizálása, restaurálása és hosszú távú archiválása kiemelt feladat.

- **Életútinterjú-programok támogatása**

Szükséges a magyar jazz meghatározó alkotóival készülő interjúk, visszaemlékezések rendszerszintű gyűjtése és archiválása.

- **Kottatárak és zeneszerzői hagyatékok megőrzése**

Indokolt a magyar jazz-zeneszerzőinek, hangszerelőinek és nagyzenekari műhelyeinek kottatárai számára archiválási és digitalizációs programok létrehozása. Különösen fontos a már meglévő, jelentős gyűjtemények hosszú távú megőrzése és kutathatóvá tétele.

- **Dokumentumok és sajtóanyagok központi gyűjtése**

Fesztiválok, klubok, koncertsorozatok és együttesek dokumentációinak központi archiválása kiemelten fontos a magyar jazztörténet teljesebb feltárása érdekében.

- **Oktatási anyagok hozzáférhetővé tétele**

A jazzpedagógiához kapcsolódó oktatási anyagok, transzkripciók és módszertani dokumentumok országos hozzáférhetőségének biztosítása fontos része lehet a szakmai tudás továbbadásának.

- **Tudományos kutatási háttér megerősítése**

A magyar jazztörténet kutatásához szükséges intézményi és tudományos

háttér megerősítése, a kutatási programok és együttműködések támogatása kiemelt feladat.

- **A magyar jazztörténet hosszú távú hozzáférhetőségének biztosítása**

A magyar jazz kulturális örökségének megőrzése nemcsak archívumi, hanem oktatási, tudományos és nemzeti kulturális érdek is, amely hosszú távon biztosíthatja a műfaj történetének és értékeinek hozzáférhetőségét a jövő generációi számára.

- **“Jazz Studies” - kutatási és együttműködési program kialakítása**

Indokolt egy olyan, intézményesen is támogatott “Jazz Studies” program létrehozása, amely a jazzt társadalmi, kulturális, történeti és esztétikai összefüggéseiben vizsgálja, a zenetudomány, az etnomuzikológia, a kultúratudomány és a társadalomtörténet módszertani kereteit integrálva.

8. Zárszó

Programunk megvalósításához intézményi együttműködésekre, hosszú távú, kiszámítható kulturális tervezésre és közös szakmai munkára van szükség. A Magyar Jazzművészek Fóruma ennek jegyében keresi a párbeszédet a kulturális kormányzattal, az intézményrendszer szereplőivel, a társzművészeti ágak képviselőivel és a szakmai szervezetekkel.

A jazz több, mint zenei műfaj: a figyelemre, alkalmazkodásra és kölcsönös reakciókészségre épülő közös alkotás gyakorlata, amely egyszerre jeleníti meg a szabadságot, az egymás iránti felelősséget és a kollektív együttműködést. A magyar jazzkultúra jövője ezért nemcsak a műfajt művelő alkotók ügye, hanem a magyar kulturális élet egészének közös felelőssége.